

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039 | tālrunis 67097200 | e-pasts sprk@sprk.gov.lv

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

10.08.2023.

Nr. 82

(prot. Nr.31, 5.p.)

Par kapitāla atdeves likmi siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu projekta aprēķināšanai

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators), pamatojoties uz likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta otro daļu, savas kompetences ietvaros patstāvīgi pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus, kas ir saistoši konkrētiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un lietotājiem.

Regulators konstatē

1. Saskaņā ar Regulatora 2022.gada 29.augusta lēmuma Nr.1/12 “Kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodika” (turpmāk – Metodika) 14.punktu Regulators reizi gadā līdz 1.septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi.
2. Atbilstoši Metodikas 2.1.apakšpunktam un 14.punktam Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, izstrādājot siltumenerģijas ražošanas, tai skaitā koģenerācijā, pakalpojuma, siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojuma un siltumenerģijas tirdzniecības pakalpojuma tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots nākamajā kalendārajā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas dienas.
3. Atbilstoši Metodikas 44.punktam siltumenerģijas ražošanas, tai skaitā koģenerācijā, pakalpojuma, siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojuma un siltumenerģijas tirdzniecības pakalpojuma tarifu projekta aprēķināšanai komersants, izstrādājot tarifu aprēķina projektu, piemēro Metodiku, ja siltumapgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika un koģenerācijas tarifu aprēķināšanas metodika noteic tarifu aprēķinā iekļaut kapitāla atdevi.
4. Atbilstoši Metodikas 15.punktam vidējo svērto kapitāla atdeves likmi aprēķina nominālā izteiksmē ($wacc_n$) saskaņā ar šādu formulu:

$$wacc_n = r_e \times \frac{E}{(E+D)} \times \frac{1}{(1-t)} + r_d \times \frac{D}{(E+D)},$$

kur r_e ir pašu kapitāla atdeves likme [%];

$E/(E+D)$ – pašu kapitāla attiecība pret kopējo (pašu un aizņemto) kapitālu, kuras vērtība tiek pieņemta 50%;

r_d – aizņemtā kapitāla atdeves likme [%];

$D/(E+D)$ – aizņemtā kapitāla attiecība pret kopējo (pašu un aizņemto) kapitālu, kuras vērtība tiek pieņemta 50%;

t – uzņēmumu ienākuma nodokļa likme.

5. Atbilstoši Metodikas 16.punktam pašu kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu:

$$r_e = r_f + r_c + \beta_e \times r_m + s_e,$$

kur r_f ir bezriskā likme, kas noteikta kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā Vācijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme desmit gadu periodā [%];

r_c – valsts riska piemaksa, ko aprēķina kā Latvijas un Vācijas valsts desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējo procentu likmju starpību [%];

β_e – pašu kapitāla beta koeficients;

r_m – tirgus riska piemaksa [%];

s_e – Regulatora novērtēta pašu kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai [%].

6. Atbilstoši Metodikas 17.punktam pašu kapitāla beta koeficientu aprēķina atbilstoši pašu un aizņemtā kapitāla struktūrai saskaņā ar šādu formulu:

$$\beta_e = \beta_a \times \left[1 + (1 - t) \times \left(\frac{D}{E} \right) \right],$$

kur β_a – nozares aktīvu beta koeficients;

D/E – nozares aizņemtā un pašu kapitāla vidējā attiecība. Ņemot vērā, ka pašu kapitāla attiecība pret kopējo kapitālu un aizņemtā kapitāla attiecība pret kopējo kapitālu ir vienādas, $D/E=1$.

7. Atbilstoši Metodikas 18.punktam aizņemtā kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu:

$$r_d = r_{dm} + s_d,$$

kur r_{dm} – Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā nefinanšu sabiedrībām *euro* valūtā izsniegto kredītu (ar sākotnējo termiņu ilgāku par pieciem gadiem; atlikumiem) gada vidējā procentu likme desmit gadu periodā [%];

s_d – Regulatora novērtēta aizņemtā kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai [%].

8. Atbilstoši Metodikas 38.punktam līdz 2024.gadam aizņemtā kapitāla atdeves likmes r_d noteikšanai izmanto Eiropas Centrālās bankas publicētos statistikas datus par periodu, kas sākas ar 2014.gada 1.janvāri.
9. Izmantojot Eiropas Centrālās bankas tīmekļvietnē www.ecb.europa.eu publicētos datus, Regulators konstatē, ka Vācijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme (r_f) periodā no 2013.gada jūlija līdz 2023.gada jūnijam ir 0,45%¹.
10. Izmantojot Eiropas Centrālās bankas tīmekļvietnē www.ecb.europa.eu publicētos datus, Regulators konstatē, ka valsts riska piemaksa (r_c), kas aprēķināta kā Latvijas un Vācijas valsts desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējo procentu likmju vidējā starpība periodā no 2018.gada jūlija līdz 2023.gada jūnijam, ir 0,73%.

¹ Šis un visi citi aprēķinā izmantotie rādītāji skatīti 2023.gada 4.augustā.

11. Saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 3.panta pirmo daļu uzņēmumu ienākuma nodokļa likme (t) ir 20%.
12. Izmantojot finanšu analītiķa A.Damodarana apkopotos datus datubāzē “Koriģētie un nekoriģētie beta koeficienti pa nozarēm Eiropā” tīmekļvietnē pages.stern.nyu.edu/~adamodar/, Regulators konstatē, ka vidējais aktīvu beta koeficients vispārējo sabiedrisko pakalpojumu nozares komersantiem Eiropā (β_a) ir 0,41. A.Damodarana novērtētie beta koeficienti komersantiem Eiropā ir aprēķināti, ievērojot starptautiski atzītu praksi un metodoloģiju, izmantojot Eiropas komersantu akciju iknedēļas tirdzniecības datus biržā divu un piecu gadu periodā. Ievērojot Metodikas 17.punktu, izmantojot šā lēmuma konstatējošās daļas 11.punktā norādīto rādītāja skaitlisko vērtību un aktīvu beta koeficienta vispārējo sabiedrisko pakalpojumu nozarē vērtību, siltumapgādes nozares pašu kapitāla beta koeficients (β_e) ir 0,74.
13. Tirgus riska piemaksa r_m (neatkarīgi no nozares) novērtēta, izmantojot jaunākajā Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes publikācijā “Ziņojums par Eiropas enerģētikas tīklu regulēšanas ietvaru 2022” tīmekļvietnē www.ceer.eu apkopotos datus par dalībvalstu regulatīvo iestāžu izmantoto starptautisko ekspertu novērtējumu par kapitāla tirgiem. Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes dalībvalstu vidējā tirgus riska piemaksa² (r_m) ir 5,28%.
14. Pašu kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai (s_e) (neatkarīgi no nozares), ir novērtēta, izmantojot regulēto siltumapgādes pakalpojumu sniedzēju datus un Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotos uzņēmējdarbības finanšu datus no komersantu gada pārskatiem 2016. un 2017.gadā par ekonomiski aktīvajiem komersantiem (institucionālais sektors S110000 “Nefinanšu sabiedrības”) tautsaimniecībā. Novērtētā pašu kapitāla izmēra riska piemaksa (s_e) ir 2,28%.
15. Izmantojot Eiropas Centrālās bankas tīmekļvietnē www.ecb.europa.eu publicētos datus, Regulators konstatē, ka nefinanšu sabiedrībām *euro* valūtā izsniegto kredītu (ar sākotnējo termiņu ilgāku par pieciem gadiem; atlikumiem) gada vidējā procentu likme (r_{dm}) periodā no 2014.gada janvāra līdz 2023.gada jūnijam ir 2,65%.
16. Aizņemtā kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai (s_d) (neatkarīgi no nozares), ir novērtēta, izmantojot Regulatora apkopotos datus par faktiskajām kredītu procentu likmēm, kas piemērotas kredītiem, kuri izsniegti siltumapgādes komersantiem investīcijām siltumapgādes pakalpojumu sniegšanai nepieciešamajos aktīvos. Novērtētā aizņemtā kapitāla izmēra riska piemaksa (s_d) ir 0,65%.
17. Mikrouzņēmumu, mazo, vidējo vai lielāku uzņēmumu kategorijas nosaka Komisijas (ES) 2014.gada 17.jūnija Regulas Nr.651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108.pantu 1.pielikuma 2.pantā minētās darbinieku skaita un finansiālās robežvērtības.

² Aprēķinā izmantotās tirgus riska piemaksas vērtības atrodamas EERP Ziņojuma 4.pielikumā (<https://www.ceer.eu/documents/104400/7536045/Annex+4+-+RFR+Collected+%26+filled+out+tables/8a5be110-c077-a135-9f58-03b380ed4162>), “MS Excel” datnes “20221115 IRB - RFR22 - Chapter 4.xlsx” darblapās “E TSO”, “E DSO”, “G TSO” un “G DSO”, 4.3.3.1.tabulā “Evaluating market risk premiums”, kolonnā “Market risk premiums: Value”. Valstīm, kuras tabulā norāda vairākas tirgus riska piemaksas vērtības, pirms dalībvalstu vidējās tirgus riska piemaksas aprēķināšanas tika aprēķināta konkrētās valsts vidējās tirgus riska piemaksas vērtība. Aprēķinā nav iekļauta Latvijas tirgus riska piemaksas vērtība, lai izvairītos no riņķveida atsaucēs radīšanas.

18. Atbilstoši likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 19.panta pirmajai daļai sabiedrisko pakalpojumu tarifus regulējamās nozarēs sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji aprēķina saskaņā ar noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku un pēc savas iniciatīvas vai Regulatora pieprasījuma iesniedz Regulatoram aprēķināto tarifu projektus kopā ar tarifu aprēķina projektā minēto tarifus veidojošo izmaksu pamatojumu.
19. Šobrīd spēkā ir Regulatora 2022.gada 22.septembra lēmums Nr.174 "Par kapitāla atdeves likmi siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu projekta aprēķināšanai".
20. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 70.panta trešajai daļai administratīvais akts ir spēkā tik ilgi, līdz to atceļ, izpilda vai vairs nevar izpildīt sakarā ar faktisko vai tiesisko apstākļu maiņu.
21. Lai iepazīstinātu komersantus un citus interesentus ar sagatavoto lēmuma projektu, kā arī dotu iespēju izteikt viedokli, Regulatora sagatavotais lēmuma projekts tika publicēts Regulatora tīmekļvietnē³ 2023.gada 25.jūlijā. Līdz lēmuma pieņemšanai viedokļi un iebildumi par sagatavoto lēmuma projektu Regulatorā netika saņemti.

Regulators secina

1. Izmantojot šā lēmuma konstatējošās daļas 9., 10., 12., 13. un 14.punktā norādītās rādītāju skaitliskās vērtības, saskaņā ar Metodikas 16.punktu aprēķinātā pašu kapitāla atdeves likme r_c ir:
 - 1.1. 7,37% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;
 - 1.2. 5,09% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai.
2. Izmantojot šā lēmuma konstatējošās daļas 15. un 16.punktā norādītās rādītāju skaitliskās vērtības, saskaņā ar Metodikas 18.punktu aprēķinātā aizņemtā kapitāla atdeves likme r_d ir:
 - 2.1. 3,30% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;
 - 2.2. 2,65% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai.
3. Izmantojot aprēķinātās pašu kapitāla atdeves likmes un aizņemtā kapitāla atdeves likmes, kā arī šā lēmuma konstatējošās daļas 11.punktā norādīto rādītāja skaitlisko vērtību, saskaņā ar Metodikas 15.punktu aprēķinātās vidējās svērtās kapitāla atdeves likmes nominālā izteiksmē ir:
 - 3.1. 6,26% apmērā komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;
 - 3.2. 4,51% apmērā komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai.
4. Regulatora ieskatā, kapitāla atdeves likmes 6,26% apmērā regulējamo sabiedrisko siltumapgādes pakalpojumu sniedzējam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai, un 4,51% apmērā regulējamo sabiedrisko siltumapgādes pakalpojumu sniedzējam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada

³ <https://www.sprk.gov.lv/events/sprk-sagatavojusi-lemumu-projektus-par-kapitala-atdeves-likmem-2024gadam-visas-reguletajas>

pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai, ņem vērā situāciju finanšu tirgos un atbilstoši novērtē finansējuma piesaistes riskus ilgtermiņā, tādējādi neradot šķēršļus regulējamam siltumapgādes pakalpojumu sniedzējam finansēt aizņēmumus, ieguldīt pakalpojumu sniegšanai izmantoto pamatlīdzekļu atjaunošanā un attīstībā, kā arī gūt samērīgu peļņu, vienlaikus nodrošinot lietotājiem iespēju saņemt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, kuru tarifi (cenas) atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām.

Saskaņā ar Regulatora 2022.gada 29.augusta lēmuma Nr.1/12 “Kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodika” 14., 15., 16., 17., 18., 38., 39. un 44.punktu, pamatojoties uz likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 1.pantu, 5.pantu, 9.panta pirmās daļas 1.punktu un otro daļu un 20.panta pirmo daļu, kā arī Administratīvā procesa likuma 55.panta 2.punktu un 63.panta pirmās daļas 1.punktu, 68.panta pirmo daļu,

padome nolemj:

1. noteikt kapitāla atdeves likmi siltumenerģijas ražošanas, tai skaitā koģenerācijā, pakalpojuma, siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojuma vai siltumenerģijas tirdzniecības pakalpojuma tarifu projekta aprēķināšanai:
 - 1.1. 6,26% apmērā komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;
 - 1.2. 4,51% apmērā komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai;
2. noteikt, ka šā lēmuma lemjošās daļas 1.punktā noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, aprēķinot siltumenerģijas ražošanas, tai skaitā koģenerācijā, pakalpojuma, siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojuma un siltumenerģijas tirdzniecības pakalpojuma tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots 2024.gadā, ja tarifu aprēķināšanas metodika siltumapgādē noteic tarifu aprēķinā iekļaut kapitāla atdevi.

Lēmums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu.

Šo administratīvo aktu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzina vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto administratīvo aktu.

Priekšsēdētāja

A. Ozola

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU